

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **B. S.**, bývajúceho v K., zastúpeného E. S., bývajúcou v K., proti odporcovi **F. S.**, bývajúcemu v K., zastúpenému JUDr. A. F., advokátom so sídlom v K., o **určenie výživného**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 35 C 335/2009, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 CoP 315/2010, 7NcC 22/2010, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Ľ. B., JUDr. E. B., JUDr. V. B., JUDr. L. B., JUDr. D. B., JUDr. L. B., JUDr. L. C., JUDr. J. Č., JUDr. A. Č., JUDr. M. D., JUDr. L. D., JUDr. A. Ď., Mgr. D. F., JUDr. Š. F., JUDr. E. F., Mgr. J. F., JUDr. M. G., JUDr. M. H., JUDr. Z. H., JUDr. M. H., JUDr. V. H., PhD., JUDr. A. H., JUDr. A. H., JUDr. J. Ch., JUDr. J. J., JUDr. O. J., JUDr. J. K., JUDr. A. K., JUDr. Z. K., JUDr. K. K., JUDr. Ľ. K., JUDr. V. K., JUDr. J. K., JUDr. J. M., JUDr. S. M., JUDr. L. M., JUDr. A. M., JUDr. V. M., JUDr. V. M., JUDr. S. M., JUDr. D. M., JUDr. P. N., JUDr. K. N., JUDr. M. O., JUDr. R. R., JUDr. T. S., JUDr. J. S., JUDr. M. S., JUDr. D. S., JUDr. J. S. M., JUDr. J. S., JUDr. E. S., JUDr. Z. S., JUDr. A. Š., JUDr. F. Š., JUDr. Z. Š., JUDr. P. T., JUDr. A. T., JUDr. L. T., JUDr. P. T., JUDr. J. T., JUDr. J. V., JUDr. G. V., JUDr. T. V., JUDr. I. V. a JUDr. F. Z. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 CoP 315/2010, 7NcC 22/2010 (veci Okresného súdu Košice I sp. zn. 35 C 335/2009).

O d ô v o d n e n i e

Vo veci vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 35 C 335/2009 a na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 7 CoP 315/2010, 7NcC 22/2010 predložil označený krajský súd

spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o námietke zaujatosti vznesenej odporcom voči sudcom Krajského súdu v Košiciach. Námietku odôvodnil tým, že v konaní zastupuje navrhovateľa jeho matka, ktorá je pracovníčkou Krajského súdu v Košiciach, a ako ďalší dôvod uviedol „veľmi pochybné načasovanie rozhodnutia a doručenie Trestného rozkazu pod sp. zn. 6T 25/2010-123, v ktorom sa uznáva vinným“.

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. V. B., JUDr. A. Č., JUDr. A. H., JUDr. O. J., JUDr. M. K., JUDr. V. M., JUDr. M. S., JUDr. A. Š. a JUDr. J. T. vo svojich vyjadreniach uviedli, že pre pracovný vzťah k zástupkyňi navrhovateľa ako asistentke senátu, resp. pretože ju poznajú, cítia sa byť zaujatí alebo že by mohla vzniknúť pochybnosť o ich nezaujatosti. Ostatní zo sudcov uvedených vo výrokovej časti tohto rozhodnutia vo vyjadrení k námietke zaujatosti uviedli, že nie sú zaujatí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach (§ 16 ods. 1 tretia veta O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právnu relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo

2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k ním, alebo

3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej mozgnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúci zákonný dôvod (porovnaj § 14 ods. 1 O. s. p.), nie teda iba tvrdenie odporcu o tom, že splnomocnená zástupkyňa navrhovateľa Edita Sabolová pracuje na Krajskom súde v Košiciach. Samotný uvedený údaj (tvrdenie) odporcu nepredstavuje okolnosť, ktorú možno bez ďalšieho považovať za dôvod vylučujúci sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania tejto právnej veci. Uvedené tvrdenie odporcu o zaujatosti sudcov je vyvodzované - spočíva na existencii profesionálneho, resp. pracovného vzťahu sudcov k zástupkyňi navrhovateľka, ktorá je zamestnaná na tom istom súde. Tento vzťah však - rovnako ako vzťah medzi sudcami navzájom - je založený na báze profesionality. Chýba tu preto objektívny základ na konštatovanie zaujatosti. Pokiaľ by totiž z takéhoto základu bol vyvodzovaný opačný záver, teda pochybnosti o tom, či takýto sudcovia (poznajúci zástupkyňu navrhovateľa zo spoločného pracoviska, kde pracovne spolu prichádzajú do styku) budú schopní nezaujato a spravodlivo rozhodovať, znamenalo by to vlastne, že *vylučne* pracovný a kolegiálny vzťah medzi sudcami a zamestnancami súdu (obdobne to platí pre vzťah medzi sudcami navzájom) prezumuje vo všeobecnosti porušovanie sudcovských povinností a zásad sudcovskej etiky. Ak rámec týchto vzájomných vzťahov neprekročí hranicu profesionalnosti a kolegiálnosti [takéto prekročenie ani sudcovia, ktorí spochybnili svoju nezaujatosť, vo svojich vyjadreniach neuviedli a ani odporca takéto prekročenie netvrdil], nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach. Až v prípade, že by uvedený vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, išlo by o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti a teda až vtedy by bol daný dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Vzťahy medzi sudcami a zamestnancami súdu (obdobne to platí pre vzťahy medzi sudcami navzájom), ktoré však bežný pracovný a kolegiálny rámec neprekračujú [t. j. ak tieto vzťahy spočívajú iba na tom, že sudcovia a zamestnanci sa navzájom poznajú, pretože sú zaradení na rovnaký (prípadne vyšší alebo nižší) súd, v tom istom oddelení alebo senáte], nemajú samé osebe povahu dôvodov vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci týkajúcej sa takéhoto zamestnanca súdu. Preto iba samotná

skutočnosť, že určitá vec sa týka zamestnanca súdu ako zástupcu účastníka (obdobne by to platilo aj v prípade jeho vystupovania ako účastníka konania), ku ktorému majú sudcovia len profesionálny, pracovný vzťah, nemôže založiť pomer predpokladaný ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyjadrení sudcov Krajského súdu v Košiciach a ani z ostatného obsahu spisu nezistil žiadne také skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť pochybnosti o ich nezaujatosti. Pri svojom posudzovaní vychádzal z toho, že nestrannosť sudcu sa prejavuje v dvoch aspektoch. Prvý spočíva v rýdzo osobnom presvedčení určitého sudcu v danej veci. Keďže ide o subjektívnu kategóriu vyjadrujúcu vnútorný psychický vzťah samotného sudcu k prejednávanej veci (zahrňuje vzťah sudcu k predmetu konania, jeho účastníkom a právnym zástupcom), je o nej schopný vypovedať jedine sám sudca. Takto úzko ponímaná kategória nestrannosti by však nenašla v praxi uplatnenie bez jej vyjadrenia aj v širšej a to objektívnej rovine. Za objektívne nemožno považovať len to, ako sa nestrannosť sudcu javí navonok (napr. účastníkovi konania), ale najmä to, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne založiť pochybnosti o tom, či sudca disponuje určitým vzťahom k danej právnej veci. Z uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva /ESLP/, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, kam patrí osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci, a objektívne hľadisko, ktoré spočíva na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu. Z tohto pohľadu k vylúčeniu sudcu z prejednávania a rozhodovania veci dôjde nielen vtedy, keď jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom je založený na zaujatosti skutočne preukázanej, ale aj vtedy, keď existuje legitímna pochybnosť o jeho nestrannosti [v zmysle zásady, že spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná; musí sa aj javiť, že je vykonávaná („justice must not only be done; it must also be seen to be done“)].

Pokiaľ ide o existenciu právne relevantného pomeru u sudcov Krajského súdu v Košiciach, Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že z judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti

objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje (porovnaj napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. októbra 2010 sp. zn. 1 Nc 58/2010).

Samotnú námietku odporcu o zaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach, resp. jej základ, ktorý je vyvodzovaný zo skutočnosti, že splnomocnená zástupkyňa navrhovateľa je zamestnaná na Krajskom súde v Košiciach, nemožno preto bez ďalšieho považovať za dôvod vylučujúci sudcov z prejednávania a rozhodovania tejto právnej veci; ide tu len o subjektívny názor (tvrdenie) účastníka konania, ktorý dôvod vylučujúci sudcov ešte nezakladá. Ani v ďalšej namietanej okolnosti a to, že malo byť v súčasnosti rozhodnuté v trestnom konaní o vine odporcu a že mu bol doručený trestný rozkaz, nie je daný dôvod vylučujúci sudcov Krajského súdu v Košiciach. Je namieste zároveň pripomenúť aj zákonnú úpravu - § 14 ods. 3 O. s. p.; podľa tohto ustanovenia dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné napokon osobitne zvýrazniť, že rozhodnutie o vylúčení sudcu (sudcov) podľa § 14 ods. 1 O. s. p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky). Vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno preto len celkom výnimočne a to zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. O taký prípad, kedy by bolo potrebné sudcov vylúčiť, však v tejto právnej veci nejde.

Najvyšší súd Slovenskej republiky so zreteľom na uvedené skutočnosti znamenajúce absenciu dôvodu, pre ktorý by mohli vzniknúť pochybnosti, že sudcovia Krajského súdu v Košiciach nebudú v predmetnej veci postupovať nestranne, neutrálne, rozhodol tak, že ich nevyľúčil z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. novembra 2010

Za správnosť :
Hrčková Marta

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu